

Ο 'ΝΟΥΜΑΣ'
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν ὅρ. γρ. 10

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιάσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδόδρου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὴ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ).

Ἡ συντροφή πληρώνεται μπροστά κ' εἶναι ἐνός χρόνου πάντα.

PHENOMENA

K A I

ТРАМАТА

MIA

ματιὰ στὰ περασμένα, ἢ σωσιότερα στοὺς περασμένους τόμους τοῦ «Νουμά». Ἀνοίγουμε λοιπὸν τὸν πρῶτο τόμο καὶ στὸν ἀριθμὸ 24, σελίδα 1, βρισκόμε τὸ ἀκόλουθο κόλλο τοῦ Ραλλάκου: «Ὅτα γύρισε ἀπὸ τὸν πόλεμο, πρὶ δηλ. γίνε ἀκόμα Πρωθυπουργὸς, «ἐδήλωσε ρητῶς πὼς μόνον ἂν ἀνακληθῶν οἱ Προέγκλητες ἀπὸ τὸ στρατὸ θάποσοβηθῇ ὁ ἄμεσος ἐθνικὸς κίνδυνος καὶ ὁ στρατὸς μας θάανακόψει τὴν ὁρμὴ τοῦ ἐχθροῦ».

Ὁ Πάλλης ἔγινε πρωθυπουργὸς καὶ δὲν ἀνακάλεσε τοὺς Πρίγκηπες. Τὸ ἐναντίον μάλιστα. Τὴν ἡμέραν τῆς μάχης τοῦ Δομοκοῦ, σὺν ὅχι τὸ βράδι, ὅσα δηλ. ἀπόμα δὲν εἶχε ὑποχωρήσει ὁ στρατὸς μας, ὁ Πάλλης φόρεσε τὴν κανελιά του ρεμπούπλικα, ἔτρεξε σὶν Παλάτι καὶ ζήτησε νὰ ἰδεῖ ἀμέσως τὸ Βασιλεῦς. Ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ δήλωσε ὅτι ἡ Α. Μ. τὴν

νάξερὰ αὐτὰ ποῦ ξέρεῖ ὁ καθένας· τόσο πολὺ εἶμαι μακριὰ ἀπὸ τὰ παραπανιστὰ. Κι αὐτὰ, ποῦ λέω, εἶναι ἀντίπαλος τῶν λόγων τοῦ σοφοῦ Πρόδικου, ποῦ τοὺς ἀγόρασα ἄλλους μισὴ δραχμὴ, ἄλλους δυὰ κι ἄλλους τέσσερες δραχμῆς. Γιατὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲ μαθαίνει κανένανε χάρισμα καὶ συνηθίζει νάχη πάντα στὸ στόμα του τὰ λόγια κείνα τοῦ Ἐπιχαρμου: «τὸνα χερί νίδει τᾶλλο· δόσε καὶτι καὶ θὰ πάρης κα- τιν». Καὶ τώρα τελευταῖα, ὅταν μιλοῦσε πρὸ σπίτι τοῦ Καλλιὰ τοῦ γιου τοῦ Ἰππόνικου, τόσο πολὺ κατηγορήσε τὴ ζωὴ, ποῦ ἐγὼ τουλάχιστο λίγο ε- λειψε νὰ ξεφορτωθῶ τὴ ζήση· κι ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐ- κείνη ἡ ψυχὴ μου ἀποθυμαίε τὸ θάνατο. Ἀξίωγε.

ΑΕΙΟΧ. Καὶ ποιά ἦταν αὐτὰ ποῦ εἶπε ;

ΣΩΚΡ. Θὲ νὰ τοῦ εἰπῶ ὅσα θὰ θυμῇθῃ. Εἶπε λοιπόν : Ποιὰ ἡλικία εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπὸ θλίψεις ; Τὸ μωρὸ ἀπὸ τῆ στιγμῇ ποῦ γεννηθῇ, δὲν κλαίει, ἀρχίζοντας τὴ ζωὴ του μὲ λύπη ; Δὲν τοῦ λείπεται βέβαια κανένας πόνος, παρὰ ἢ ἀπὸ στέρηση ἢ ἀπὸ κρύο ἢ ἀπὸ ζέστη ἢ ἀπὸ χτύπημα πονάει μὴν ἠμπορῶντας ἀκόμη νὰ εἰπῇ τὰ ὅσα ὑποφέρειν καὶ ἔχοντας τὸ κλάμα μονάχη φωνὴ γιὰ νὰ εἰπῇ τὴν κακοπάθειαν του. Καί ἄρα φάσκει σ' ἡλικία ἑπτὰ χρόνων, ἀφοῦ δοκιμάσῃ πολλὰ πίκρας, διρῖζονται ἀπὸ πᾶν τοῦ παιδονόμοι καὶ δασκάλοι καὶ προγυμνα-

ὥρα κείνη δαιπνοῦσε καὶ δὲν μποροῦσε νὰν το-
νὲ δεχτιῷ. Ὁ Παλλάκος ἐπέμενε.

— Είναι εθνική ανάγκη! φώναξε.

Κ' ἐπειδὴ ὁ ὑπασπιστὴς δὲν ἐννοοῦσε τὰ
συγκινηθεῖ.

— Τότε θὰ πάω μόνος μου! τοῦ λέει θυμωμένος, ἀνεβαίνει τρέχοντας τὶς σκάλες, ἀνοίγει μὲ ὀρμηὴ τὴν πόρτα τῆς αἰθουσας ποῦτιρωγε ἡ Α. Μ. καὶ πετώντας τὴ ρεμπουλικὰ του στὸν αἶρα, φώναξε,

— Ζήτω ὁ Διάδοχος, Μεγαλειότατε! Ζήτω ὁ Διάδοχος! Ἡ Α. Υ. ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα σήμερα!

Ἡ Α. Μ. λένε πὼς χαμογέλασε..

Ἀπὸ τὰ ἱστορικώτατα γράφουμε στὰ 1903 κι αὐτὰ ἀναγκάζομαστε νὰ ξαναγράψουμε σήμερα γιὰ νὰν τὰ διαβάσουν οἱ Βολιώτες πὺν ἄκουσαν προχτές τὸ Παλλάκο νὰ βρίζει ἀδιάντροπα τὸ Βασιλιᾶ καὶ τὸ Διάδοχο καὶ πὺν θὰν τὸν δούνη πάλι μεθαύριο νὰν τοὺς λιβανίζει ἀχρεϊέστατα σὰν ὁ τελευταῖος παραμάγκες τοῦ Παλατιοῦ, ὅταν οἱ Βολιώτες καὶ οἱ ἄλλοι «ἀγαπητοὶ συμπολίται» χάσουν τίς ψευτιές του καὶ τοῦ ξαναδώσουν τὴν Ἀρχή.

Μὰ ὁ Παλλάκος δὲ φταίει. Φταίμε οἱ Ρωμιοὶ ποὺ ξεχνοῦμε τὰ χτεσινὰ καὶ ἀφίνουμε νὰ μᾶς κοροϊδεύει σὰν τετράποδα ὁ ἓνας κι ὁ ἄλλος κοινοβουλευτικὸς τενικός. Δὲ μελετᾶμε τὴν ἱστορίαν μας καὶ γι' αὐτὸ ἀποχτηνωδῆκαμε. Ἄν τὴ μελετούσαμε, ὅταν ὁ Παλλάκος ἐβρίσκει τὴν Α. Μ. στὸ Βόλο, οἱ Βολιώτες θὰ πεθαίνανε στὰ γέλια καὶ θὰν τὸν παίζονε μὲ τὰ κλούβια αὐγά.

TO

«Άστυ» από την περασμένη Κυριακή διευτύνεται, από τους κκ. Γ. Βούτσινά και Ζ. Παπαντωνίου. Σε καλύτερα χέρια δέν μπορούσε να πέσει. Ύστερ' από τὸ Θ. Ἀννίνο, τὸν ἰδρυτὴ του, κι ἀπὸ τὸ Ρέπουλη, ὁ Βουτσινὰς κι ὁ Παπαντωνίου εἶταν οἱ μόνοι ἱκανοὶ νὰ συνεχίσουν τὴν τίμια ἱστορία του. Γιὰ τὸ Βουτσινὰ μάλιστα τρέφουμε ξεχωριστὴ συμπάθεια κ' ἐχτίμηση. Δημοσιογράφος μορφωμένος, χαραχτήρας δυνατός, μυαλὸ λεύτερο ἀπὸ κάθε πρόληψη κι ἀπὸ κάθε δημοσιογραφικὴ στενοκαφαλιά, βλέπει μὲ ὁλοκάθαρα μάτια τὴ ζωὴ κι ἀκολουθαίει δουλικὰ κάθε νεωτεριστικὸ φανέρωμά της. Τὸ «Άστυ» τώρα πού διευτύνεται ἀπ' αὐτὸν πρέπει νὰ ὑποστηριχτεῖ γερὰ ἀπὸ τὴν κοινωνία μας γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ζήσει κι

νά γίνει πιά ο τίμιος οδηγός της κι ο γκαρδιακός φίλος της. Ένα α' Άστυ, μιά μέρα θά'ναι ικανό, αυτό μοναχά, νάν την προφυλάξει από δέκα λ. χ. α' Έσπερινέζο, μορφώνοντας γερή και καλοσυνείδητη κοινή γνώμη.

Ὅσο γιὰ τὸ ἀναπάντεχο καὶ ξαφνικὸ ἀλλεγκμα-
τῆς πολιτικῆς του, νὰ κοιμηθεῖ δηλ. τὸ Σαββατό-
βραδο Θεοτοκικὸ καὶ νὰ ξυπνήσει τὴν Κυριακὴ πρῶτῃ.
Ραλλικώτερο κι ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Ράλλη, τοῦ τὸ συ-
χωρῶμε ἀφοῦ ἔγινε ἀπὸ ἀνάγκη, πού ὅλοι τὴ νιώ-
θουμε, ἀπὸ δημοσιογραφικὴ δηλ. ἀνάγκη, γιὰ νὰ
κάνει ἐντύπωση, γιὰ νὰ πιάσει. Μεθαύριο πού θὰ
περάσει τὸ ἐκλογικὸ μεθῆσι καὶ πού τὸ «Ἄστυ» θὰ
βάλει ρίζες πιά στὴ συνείδηση τοῦ κόσμου, θὰν τὸ
δεῖτε πού θὰ πάρει πάλι τὸν ἴσιο δρόμο καὶ θὰ πα-
φει νὰ λιβανίζει τὴν κοκκινοκέφαλη Δημοκρασίαν. Ὁ
Βουτσινᾶς ἔχει γερά χέρια καὶ θὰν τὸ γυρίσει τὸ τι-
μόνι μιὰ γκαζά.

01

ετοιμασίες που γίνονται: σήμερα για τους άγωνες θυμίζουν λίγο τις κκοκοικοκυράδες που όταν περιμένουν κανένα μουσαφίρη ξεσκονίζουν και ξαραχνιάζουν το σπίτι τους, για να νάν τάφισουν πάλι να πι-
γει στη σκόνη μόλις βγει ο μουσαφίρης από την πόρτα τους.

Οἱ δρόμοι στρώνονται γιὰ τοὺς ἀγῶνες· οἱ τοῖχοι χρωματίζονται γιὰ τοὺς ἀγῶνες· οἱ ἀστυφύλακες πνύνονται γιὰ τοὺς ἀγῶνες. Ὅλα γίνονται γιὰ τοὺς ἀγῶνες καὶ κρῖμα νὰ μὴν ἔχουμε κάθε χρόνο ἀγῶνες γιὰ νὰ νοικοκυρευτοῦμε σιγά σιγά κ' ἑαυτοὺς.

ΑΙΔΟΥΡΟΙ

καὶ πίθηκοι, δηλ. γάτοι καὶ μαϊμούδες, εἶναι οἱ πολιτικοὶ ἀντίπαλοι τοῦ Ραλλάκου. Ἔτσι τοὺς βάφτισε στὸν πρῶτο ἐξωφρενικὸ λόγο ποῦθγαλε στὸ θέατρο τοῦ Ἀρνιώτη, στὸ ἐκλογικὸ σαλόνι του. Μὰ καὶ οἱ Θεοτοκικοὶ τὸν ἐσιγυρίσανε καλὰ, ἀφοῦ τὴν ἀπάντησιν τὴν πῆραν κι αὐτοὶ ἀπὸ τὸ Ζωολογικὸ Βασίλειο καὶ φωνάζουνε στοὺς δρόμους:

—Φόλα στά σκυλιά του 'Αρνιώτη!

Σωστότερο παρατσούκλι δὲν μπορούσε νὰ βρεθῇ
γιὰ τοὺς δέκα τοῦ συνδυασμοῦ τους, ἀφ’ οὗ κι αὐτοὶ
γκυρίζουν καὶ μᾶς διασπιδάζουν, ἀπαράλλαχτα κα-
θὼς κἀνανε στο ἴδιο μέρος τὸ προπερασμένο καλο-
καίρι καὶ τὰ σκυλιὰ τοῦ Ἀρσινότη.

στάδες, πού τὸ τυραγνοῦν· κι ὅσο μεγαλώνει, γλωσσολόγοι, γεωμέτρες, δασκάλιο τῆς πολεμικῆς τέχνης, πολλοὶ ἄλλοι ἀφεντάδες· κι ὅταν τότε γράψουνε στὸ μητρώο τῶν παλληκαριῶν, κοσμητόρες καὶ χειρότερος φόβος· ἔπειτα Λύκειο κι Ἀκαδημία καὶ γυμναστικὴ καὶ ξύλο κι ἀμέτρητες τιμωρίες· κι ὅλος ὁ καιρὸς τοῦ νέου περνᾷ· κάτω ἀπὸ τοὺς φρονιμευτάδες καὶ τοὺς κηδεμόνες, πού ὀρίζει γιὰ τοὺς νέους τὸ συμβούλιο τοῦ Ἀρείου Πάγου. Κι ἅμα ξεγλυτώσῃ ἀπὸ τοῦτα ἔρχονται σιγά-σιγά ἀληθινὲς ἐγνοίες καὶ συλλοές, ποῖο δρόμο τῆς ζωῆς θάρχισῃ· καὶ μὲ τὰ κατοπινὰ βάσανα, τὰ πρῶτα φαίνονται παιδιᾶτικα κι ἀληθινὰ φοβερίσματα γιὰ τὰ μωρά· γιατί ἀκολουθοῦν οἱ ξεστρατεῖς κ' οἱ πληγές κ' οἱ ἀδιάκοποι πόλεμοι. Ἐπειτα ἔρχονται, χωρὶς νὰ τὸ νοιώσῃ, τὰ γεράματα, πού σ' αὐτὰ μαζεύεται ὅλη ἡ λιγοχρονιά καὶ τὸ δυσκολογιάτρευτο τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Κι ἀνίσως δὲ δώσῃ κανέναν πίσω τῇ ζωῇ σὰν χρέος, ὅσο μπορεῖ γληγορότερα, ἢ φύσῃ, ἐρχόμενη ἄξαφνα σὰν τοκογλύφισσα, παίρνει γιὰ ἐνέχυρο ἀλλουνοῦ τὸ φῶς· κι ἀλλουνοῦ τὴν ἀκοή, καὶ πολλὰς φορές καὶ τὰ δύο. Κι ἂν ἐπιμείνῃ κανέναν, παραλεῖ, σακατεύεται, πιάνεται. Μὰ οἱ πιότεροι μὲ τὰ γερατιὰ ἀδυνατίζουν καὶ στὸ μυαλὸ, κ' οἱ γέροι, κατὰ τοῦ λείει κ' ἡ παροιμία, γίνονται δυὸ φορές παι-

δια. Γιὰ τοῦτο κ' οἱ θεοί, ξέροντας καλὰ τάνθρω-
πινα, ξεγλυτόνουν γλήγορα ἀπὸ τῆ ζήσης κείνους ποῦ
τοὺς ἔχουνε σὲ πολὺ μεγάλη ὑπόληψη. Ὁ Ἀγα-
μήδης τουλάχιστο κι ὁ Τροφῳνίος ποῦ ἔχτισαν τὸ
ναὸ τοῦ θεοῦ στὴν Πυθῶ, 1) ὅταν παρακάλεσαν τὸ
θεὸ νὰ τοὺς δώσῃ τὸ μεγαλύτερο καλὸ, ἄμκ, κοι-
μήθησαν δὲν ξανασηκώθηκαν. Κ' οἱ γυιοὶ τῆς Ἀργί-
τισσας ἱέρειας, ποῦ παρόμοια παρακάλεσε ἡ μητέ-
ρα τους νὰ λάβουν ἀπὸ τὴν Ἥρα κάποια ἀμοιβὴ
γιὰ τὴν εὐλόγησά τους, ἐπειδὴ, ὅταν ἀργήσαν νάρ-
θουνε τᾶλογα τοῦ ἡμξιοῦ της, ζεύτηκαν αὐτοὶ καὶ
τὴν πήγανε στὴν ἐκκλησιὰ, ὕστερ ἀπὸ τὸ παρακά-
λεσμά πέθαναν τὴ νύχτα. Θὰ πήγαινε τοῦ μάρκου
νὰ δηγηθῶ ἓνα πρὸς ἓνα τὸ πὼς οἱ ποιητάδες, ποῦ
τραγουδῶσαν τὴ ζήση μὲ στόματα πιὸ θεοτικά, θρη-
νολογοῦν τὴ ζωὴ. Μὰ θὰ θυμηθῶ ἔνανε μονάχα-
τὸν πιὸ σημαντικὸ, ποῦ λέει :

Γιατί έτσι ήρσαν οι θεοί στους άμοιρους ανθρώπους
να ζούνε λυπημένοι. 2)

καί:

Γιατί κι από τὸν ἄνθρωπο πρὸ δούλου τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι
κανένα ἀπ' ὅσα πρὸς τὴν γῆς κινιῶνται κι ἀναπνέει. 3)

1) Δηλαδή το ναο του 'Απόλλωνα στους Δελφούς.

ΜΑΥΡΟ

του Κερκυραίου! Νά τί φωνάζουν οί Παλλικοί. Καί τό τραγουδάει τους τό ἐκλογικό εἶναι κομμένο πάνω σ' αὐτό τό ἀχνάρι·

Μαῦρο τοῦ Θεοτόκη
τοῦ Κερκυραίου. . . .

Μά καί οἱ Θεοτοκικοί τοῖς πλερώνουνε μέ τήν ἴδια μονίδα·

Μαῦρο τοῦ Δημητράκη
τοῦ Ψυριωτάκη. . . .

Γιατί ἀληθινά ἡ πολιτική τοῦ Δημητράκη τοῦ Παλλάκη εἶναι καταντίψυριώτικη τούτη τή φορά· ὅλο βρισίες καί φοβέρες καί κουτσοβακισμοί. Τόσο τόν ἔχει πνίξει ἡ ἀρχομανία αὐτόν τόν ἄνθρωπο, ὥστε ξεχνάει πῶς ἔκανε δυό-τρεις φορές πρωθυπουργός καί θαρρεῖ πῶς βρίσκεται στήν Πλατεία τοῦ Ψυρῆ μέ κόκκινο ζουνάρι καί μέ μαγκούρα στά χέρια. Μεθαύριο πού θάκρατωθεῖ καί μέ τήν ἀγαπημένη του Σανίδα (πάντα γιά νά σώσει τήν Πατρίδα!) θάν τοῦ ταιριάζει σάν καλοκομμένη πατατούκα τό θούριο πού τοῦ τραγουδᾶνε σήμερα οἱ πολιτικοί του ἀντίπαλοι.

ΝΑ

στηθεῖ ἀνδριάντας στόν Περικλή καί στό Μιλτιάδη, μά νά στηθεῖ ἕνας ἀνδριάντας καί στό μακαρίτη Σκαρβούλη πού μᾶς ἀπόδειξε τόσο σοφά μέ τή διαθήκη του ἴσαμε ποῖο σημεῖο μᾶς ἔχει γελοιοποιήσει ὁ Προγονισμός.

Εἴκοσι χιλιάδες, λέει, ἀφίνει νά στηθεῖ ἀνδριάντας στόν Περικλή, εἴκοσι νά στηθεῖ ἀνδριάντας στό Μιλτιάδη καί δέκα ἀνά περιζωθεῖ τό ἐν Μαραθῶνι τρόπαιον τοῦ Μιλτιάδου.

Γιά τόν μακαρίτη Σκαρβούλη καί γιά τόσες ἄλλες χιλιάδες ζωντανούς Σκαρβούληδες, ἡ ζωή σταματάει στά χρόνια τοῦ Μιλτιάδου καί τοῦ Περικλή. Ἀπό κεῖ κι ὀμπρός τίποτα· μοῦχλα καί σαπίλα. Ἔτσι μᾶς μαθαίνουνε στά σχολεῖα, καί τὰ σχολεῖα μᾶς ἀγωνίζουνται νά δίνουνε στό ἔθνος μόνο Σκαρβούληδες κι ὄχι καί ζωντανούς ἄνθρώπους. Καί τό καταφέρνουνε μιά χαρά.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΠΡΩΤΟΜΑΘΗΤΗ

ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ·

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΤΟ

Πῶς κυκλοφορεῖ τό αἷμα

26. Ἐμαθες πιά νά βρίσκεις τὰ αἱματόσταγμανα τοῦ κονελίου καί νά ξεχωρίζεις διό τους λογές, τίς ἀρτηρίες—πού τοῦ ψόφιου ζώου συνήθως ἔχουνε λίγο αἷμα, ἡ καί διόλου, καί πού ἔχουνε χοντρούτσικους στέριους τοίχους—καί τίς φλέβες, πού συνήθως εἶναι γιομάτες αἷμα κι' ἔχουνε τοῦς τοίχους στενώτερους καί χαλαρούς. Οἱ ἀρτηρίες σάν τίς κόψεις χάσκουν καί μένουν ἀνοιχτές· οἱ φλέβες σαχλώνουν καί σωριάζονται. Ὅσο μεγαλύτερες οἱ ἀρτηρίες, τόσο πιά χοντρές καί στέριες καί τόσο πιά ἀλλιώτικες ἀπό φλέβες.

Σπούδασες ἀκόμα καί τίς τριχωπές στό πόδι τοῦ βάρβακα. Εἶδες πῶς εἶναι μικρούτσικα ἀβλακάρια μέ στενοῦς στενοῦς κι' ἀπαλούς τοίχους, ἀπλωμένα σάν ψιλοπλεγμένο δίχτι ἐκεῖ πού τελιώνουν οἱ ἀρτηρίτσες κι' ἀρχίζουν οἱ φλεβίτσες.

Ἐμαθες κιόλας πῶς καί στό δικό σου τό κορμί βρίσκονται πές παντοῦ—κι' ἄς μὴν τὰ βλέπεις—δίχτια τριχωπές, σάν τὰ δίχτια στό πόδι τοῦ βάρβακα πού εἶδες· πῶς ὅλες οἱ ἀρτηρίες σου τελιώνουν κι' ὅλες οἱ φλέβες ἀρχίζουν ἀπό τριχωπές· καί σᾶς ξαναλέω πῶς, ἐξαιρῶντας ἕνα ἡ διό μέλη, δέν ὑπάρχει μέρος τοῦ κορμιοῦ, πού κοιτάζοντάς το μέ μικροσκοπία νά μὴ δεῖς κάπια ἀρτηρίτσα νά κλαδώνει καί νά καταντᾷ δίχτι τριχωπές, καί πού ἀπό τίς τριχωπές σάν ἀπό ρίζες νά μὴν ξαναπλέγνεται κάπια φλεβίτσα.

Σέ μερικά μέρη τὸ δίχτι εἶναι πολύ πυκνὸ, οἱ τριχωπές σιμώνοντας πιά κοντὰ παρ' ὅτι σποῦ βάρβακα τὸ πόδι· ἀλλοῦ πάλι τὸ δίχτι εἶναι ἀραιότερο, οἱ τριχωπές ἀλαργέροντας πιά πολύ μεταξύ τους. Ὅμως, μέ λίγες ἐξαιρέσεις πού θάν τίς μάθουμε σιγά σιγά, παντοῦ βρίσκονται τριχωπές, ἀρτηρίες, φλέβες.

Πές πῶς ἔγινες κόκκινο σφαιρούλακι, καί πῶς τάχα βρίσκεσαι ἐρημο καί καταρόναχο μέσα στ' ἄδια αἱματόσταγμανα νεκροῦ κορμιοῦ κλεισμένο μέσα στό στενὸ λαγούμι κάπιας τριχωπῆς, ἥς ποῦμε τοῦ δικέφαλου, καί πές πῶς δύνασαι νά τριγυρνᾷς καί θές νά ζητάσεις τὰ κατατόπια τοῦ μέρους ὅπου βρέθηκες. Διό δρόμους ἔχει νά διαλέξεις. Ἄς φανταστοῦμε πρῶτα πῶς πᾶς ἀνὰδρόμα. Ἀνοίγοντας μέ κόπο στράτα μέσα στό στενὸ λαγούμι τῆς τριχωπῆς ὅπου μόλις εἶχες τόπο νά σαλέψεις, κάθε λίγο καί λιγάκι θά περνᾷς ξεροβόδεξά σου στόματα ἄλλων τριχωπῶν τόσο

μικρούτσικων ὥσο κι' ἐκείνη ὅπου βρίσκεσαι ὁ ἴδιος. Περπατώντας παρέκει, θά βρεῖς ἀμέσως πῶς τό λαγούμι σου φαρδαίνει, πῶς ἔχεις περισσότερο τόπο νά σαλέψεις, καί πῶς ὅσο περισσότερο στόματα περνᾷς, τόσο πιά φαρδαίνει κι' ἀψηλώνει τό λαγούμι ὅπου πρὶν περπατούσες στενόχωρα. Ὅσο προχωρᾷς, τόσο κι' οἱ τοίχοι τοῦ λαγυμιοῦ παχαίνουν, καί τό πάχος τους εἶναι σημάδι πῶς βρίσκεσαι κιόλας μέσα σέ ἀρτηρία μ' ἐσωτερικὸ μαγεφτικὸ γλυστρό. Προχωρώντας πάντα, θά περνᾷς ξεροβόδεξά σου ἄλλα στόματα παρόμιων λαγυμίων πού ὅμως λίγο λίγο θά λιγοστεύουν. Τὰ λαγύμια ἄρτᾳ θά εἶναι ἄλλο μικρότερο, ἄλλο ἴσο, κι' ἄλλο μεγαλύτερο ἀπὸ τό δικό σου τό λαγούμι. Κάποτες τόσο μεγαλύτερο, πού θά φαίνεται σάν ἀνόντο ἂν πείς πῶς εἶναι κλάδος τοῦ δικοῦ σου· θά σοῦ φαίνεται μάλιστα πῶς ἀπὸ στενὸ παρμερο σοκάκι βγαίνεις σέ μεγάλο καί φαρδὸ δρόμο. Ταξιδέροντας ἔτσι πάντα ὀμπρός, σέ λίγο θά βρεθεῖς σέ μεγάλο πλατὺ λαγούμι, τόσο μεγάλο πού τό καημένο ἐσύ τό σφαιρούλακι θά εἶσαι σά χαμένο μέσα καί. Ἄν εἶχε κανέναν ἐκεῖ νά ρωτήσεις πού βρίσκεσαι, θά σοῦλεγε πῶς βρίσκεσαι στή μεγάλη ἀρτηρία τοῦ βραχιονιοῦ. Προχωρώντας μέσα της καί περνώντας ξεροβόδεξά μερικά μεγάλα τὰ περισσότερα—στόματα, ἄξαφνα θά κατακυληθείς σέ τέτιο ἀπλόχωρο μέρος, πού στήν ἀρχὴ δύσκολα θά πιστέψεις πῶς εἶναι λαγούμι ἀρτηρίας σάν ἐκεῖνες πού γνώρισες ὡς τώρα. Ἀφτὴ θά μάθεις πῶς εἶναι ἡ Ἀορτή, ἡ μεγαλύτερη ἀπ' ὅλες ἀρτηρίες· καί λίγο παραμπρός θά βρεθεῖς στήν καρδιὰ μέσα.

Πές τώρα πῶς παίρνεις τὸν πίσω δρόμο, πῶς γυρίζεις δηλαδή ἀπὸ τὴν ἀορτὴ πρὸς τὴ μεγάλη ἀρτηρία τοῦ βραχιονιοῦ, κι' ἔτσι πῶς περπατᾷς διόένα πίσω μέσα ἀπὸ πάντα στενώτερα λαγύμια, ὡς νά ξαναφτάσεις στό μέρος ἀπ' ὅπου ξεκίνησες, καί πές πῶς τότες καταπιάνεσαι τὴν ἄλλη ἄκρη τῆς τριχωπῆς. Θά βρεῖς πῶς κι' ἐκείνη σέ βγάζει μέ παρόμιον τρόπο σέ λαγούμι πού ὅσο πᾶνε φαρδαίνουν καί πού ἔχουν τοίχους γλυστροῦς σάν καί τῶν πρὶν λαγυμίων, μά πολύ λιγώτερο παχιούς καί στέριους. Ἀπ' ἄρτᾳ θά καταλάβεις πῶς βρίσκεσαι μέσα σέ φλέβες κι' ὄχι σέ ἀρτηρίες. Καί θά βρεῖς ἀκόμα καί κάτι ἄλλο πού δέν εἶδες πρὶν στίς ἀρτηρίες μέσα (ἐξὸν ἴσως πολὺ κοντὰ στήν καρδιὰ). Κάθε λίγο καί λιγάκι θά σκουντάβεις σέ κάτι πού φαίνεται σά ρολογεθῆκη μέ τό ἀνοιγμά της γυρισμένο πρὸς τὸ δρόμο πού πᾶς. Ἀφτὸ τὸ λέν Θυρόφυλλο, κι' εἶναι κανωμένο ἀπὸ στενὴ, ὅμως δυνατὴ πέτσα. Κάποτες μέσα στίς μικρότερες φλέβες θά βρεῖς ἕνα μόνο θυρόφυλλο, κάποτες ὅμως διό ἡ καί τρία μπρόστηθα, καί θά παρατηρήσεις ἴσως πῶς συχνά, μόλις περάσεις ἕνα θυρόφυλλο, ἀμέσως φτάνεις σέ μέρος ὅπου ἡ μὴ φλέβα σταβρώνει ἄλλη.

Ἐξένε λοιπὸν ἄρτῃς τίς διαφορές, τὸ ταξιδάκι σου μέσα στίς φλέβες θά μιᾶζει τὸ ἄλλο μέσα στίς ἀρτηρίες, καί στό τέλος θά βρεθεῖς μέσα σέ μιά μεγάλη φλέβα πού λέγεται Κούφια (εἴτε Ἀπάνου Κούφια

*) Κοίταξε φύλλα 184 185 186 187 188 καί 189.

καί τί λέει γιά τὸν Ἀμφιάρα;

Αὐτὸν πού τὴν ἀγάπησεν ὁ αἰγιοφόρος Δίας
κι' ὁ Ἀπόλλωνας μέ περιστῆν ἀγίανη, μά στή θύρα
τῶν γερατιῶν δέν ἔφτασε. 4)

Καί κείνος πού ὀρμηθεύει:

Νά κλαίμε αὐτὸν πού γεννηθῇ σέ πόσα κακὰ μπαίνει 5)
πῶς σοῦ φαίνεται; μά παῦω, μήπως, θυμούμενος κι'
ἄλλα, παρατραβήξω τὴν κουδέντα μ' ὅλη τὴν ὑπό-
σκεσὴ μου.

Καί ποιά δουλιὰ ἡ τέχνη κι' ἂν διάλεξε κανένας
δὲν τὴν κατηγορεῖ καί δέν τὴν καταριέται; Νά
ζητάσουμε τίς δουλιές τῶν χειρῶν καί τίς πρόστυχες
ἐκείνων, πού βασανίζονται νύχτα μέρα καί μόλις
κερδίζουν τὸ ψωμί τους, καί πού παραπονιῶνται μέ
τὸν ἑαυτὸ τους καί γιομίζουν τίς ἀγρύπνιες τους μέ
θρήνους κι' ἔγνοιες; μά νά λογαριάσουμε τὸ θαλασ-
σινὸ, πού περνᾷ μέσ' ἀπὸ τόσους κίντουνους καί
ποῦ, καθὼς εἶπεν ὁ Βίας, δέν ὑπάρχει μήτε ἀνάμεσα
στοὺς πεθαμένους, μήτε ἀνάμεσα στους ζωντανούς;
γιατί ὁ ἄνθρωπος τῆς γῆς, σάν ζῶο τῆς στεριάς
καί τῆς θάλασσας, οἰχτήκε σὸ πέλαιγο παραδομέ-
νος ὀλάκερος στήν τύχη· ἡ γεωργία ὅμως εἶναι εὐ-

χάριστη· ἔτσι φαίνεται· μά, ὅπως λένε, δέν εἶναι
σωστὸ βάζανο, πού βρίσκει πάντα ἀφορμὴ γιά λύπη,
πού τώρα δέρνεται γιά τὴν ἀναβροχιά, τώρα γιά τὴν
πολυμπριά, τώρα γιά τὴν πλημμύρα, τώρα γιά τὴν
καπνιά, 6) τώρα γιά τὴν ἄκαιρη ζέστη ἢ τὴν πα-
γωνιά; Μά ἡ πολυἀκριβὴ πολιτικὴ—γιατί πολλὰ
τάφινω στήν ἄκρη—ἀπὸ πόσα κακὰ περιτριγυρί-
ζεται; ἔχει χαρὰ πού χτυπάει σάν κακοφορμισμα
καί σάν σφυγμός, μά ἡ ἀποτυχία της εἶναι πολὺ
σκληρὴ καί χειρότερη ἀπὸ χίλιους θάνατους. Γιατί
ποῖός, ζώντας μέσα σέ δημοκρατία, μπορεῖ νά εἶναι
εὐτυχισμένος, ἂν χειροκροτηθῇ ἢ γιοχαϊστῇ, παγι-
δι τοῦ λαοῦ, πού διώχεται, σφυρίζεται, προστιμα-
ρίζεται, σκοτώνεται, γεννάει τὴ λύτωση; Ἐπειδὴ
ἀλήθεια, ὡ πολιτικὴ Ἀξιοχε, πού πέθανε ὁ Μιλ-
τιάδης; καί πού ὁ Θεμιστοκλῆς καί πού ὁ Ἐφιάλ-
της; καί πού προτῆτερα οἱ δέκα στρατηγοί, ὅταν
ἐγὼ δέ ζητοῦσα τὴ γνώμη τοῦ λαοῦ, γιατί δέ μοῦ φα-
νόταν τίμια νά συμφωνᾷ μέ λαὸ ζωφρενισμένο· μά
ὁ Θηραμένης κι' ὁ Καλλίξενος, ἀφού τὴν ἄλλη μέρα
βάλανε κρυφὰ πρωποκαθέδρους πίδουλους, καταδικά-
σαν τοὺς ἀνθρώπους σέ θάνατο χωρὶς νά τοὺς κρί-
νουν. Καί ὅμως ἐσύ μονάχα τοὺς διαφέντεψες κι' ὁ

6) Ὡς μεταφράσα τὸ «εἰρουσθή» ἡ ἀρρώστια αὐτὴ
τῶν σπέρτων λέγεται ἀκόμα καί δαυλιτή.

Εὐρυπτόλεμος, ἂν καί συνεδρίαζαν τρεῖς χιλιάδες ἄν-
θρωποι.

ΑΞΙΟΧ. Ἀληθινὰ εἶναι αὐτὰ, Σωκράτη· κ'
ἐγὼ βέβαια ἀπὸ τὴ μέρα ἐκείνη ἀνδίασα τὸ βῆμα
καί τίποτα δέ μοῦ φάνηκε βαρύτερο ἀπὸ τὴν πολι-
τικὴ· κι' αὐτὸ τὸ ξέρουν καλὰ ὅσοι μῆχανε καί σὰ
πράγματα. Γιατί ἐσύ μιλάς ἔτσι, ζητάζοντάς τα
ἀπὸ μακριὰ, ἐνῶ ἐμεῖς, πού τὰ δοκιμάσαμε κι' ὅλας,
τὰ ξέρουμε καλύτερα. Ὁ λαὸς δηλαδή, ἀγαπητέ
μου Σωκράτη, εἶναι πρᾶμα ἀχαρίστο, γληγοροχόρ-
ταστο, σκληρὸ, ζηλόφτονο, ἀγλαμματο, σάμπως νά
εἶναι σωρὸς ἀπὸ ἀνάκατο ὄχλο καί ἀνόητους φλύα-
ρους· κ' ἐκεῖνος πού συντροφιάζει μ' αὐτὸν εἶναι δυ-
στυχισμένος γιά πολὺν καιρὸ.

ΣΩΚΡ. Ὅταν λοιπὸν, Ἀξιοχε, τὸ ἐπάγγελμα
αὐτὸ, πού ταιριάζει πιά πολὺ σέ λεύτερο ἄνθρωπο,
τὸ θαρρεῖς πιά καταραμένο, τί ἰδέα ἔχουμε γιά τίς
ἀποδέλοιπες τέχνες; Μά βέβαια κάποτε καί τὸν
Πρόδικο νά λήθῃ ὅτι ὁ θάνατος δέν ὑπάρχει μήτε γιά
τοὺς ζωντανούς, μήτε γιά τοὺς πεθαμένους.

ΑΞΙΟΧ. Τί λές Σωκράτη;

ΣΩΚΡ. Ὅτι ὁ θάνατος δέν ὑπάρχει γιά τοὺς
ζωντανούς κι' ὅτι οἱ πεθαμένοι δέ ζοῦν. Κ' ἔτσι μή-
τε γιά σένα ὑπάρχει τώρα γιατί δέν ἔχεις πεθάνει.
μήτε ἂν πεθάνης, θά ὑπάρχει γιά σένα, ἐπειδὴ ἐσύ

2) Ὁμήρ. Ἰλιάδ. Ω στ. 525—3) Ὁμήρ. Ἰλ. Ρ στ.
446-447.—4) Ὁμήρ. Ὀδύσ. Ο στ. 245-246—5) Εὐριπ.
Ἀποπ. Κρεοφόντης